

KURS DOSZKALAJĄCY DLA PILOTÓW WYCIECZEK

TRAVEL
TIPS

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

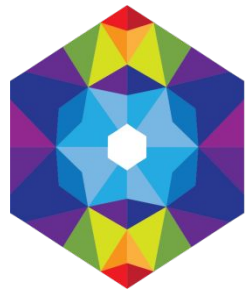

FORUM
REGIONALNYCH
ORGANIZACJI
TURYSTYCZNYCH

**WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE**

8 czerwca 2021 r.

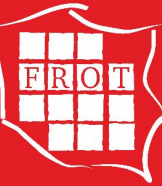
**kujawsko-
pomorskie**

konstelacje
dobrych miejsc

„Kurs doszkalający dla pilotów wycieczek” realizowany jest przez Polską Organizację Turystyczną we współpracy z Forum Regionalnych Organizacji Turystycznych.

Kujawsko - pomorskie

Konstelacje dobrych miejsc

FORUM
REGIONALNYCH
ORGANIZACJI
TURYSTYCZNYCH

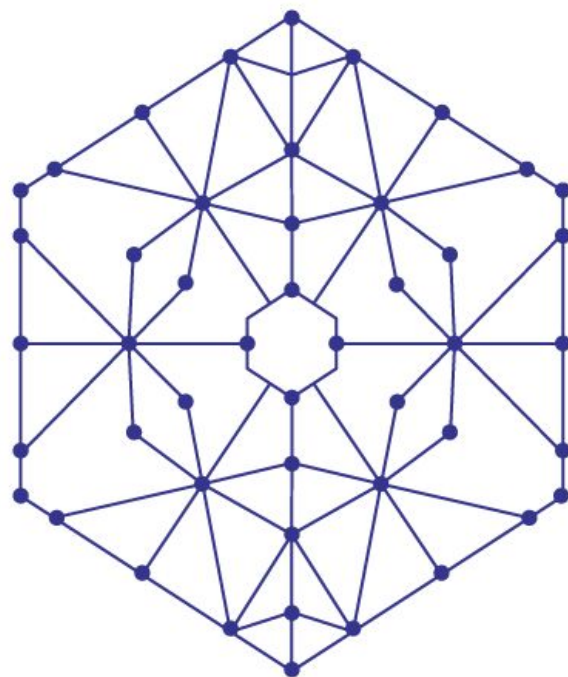
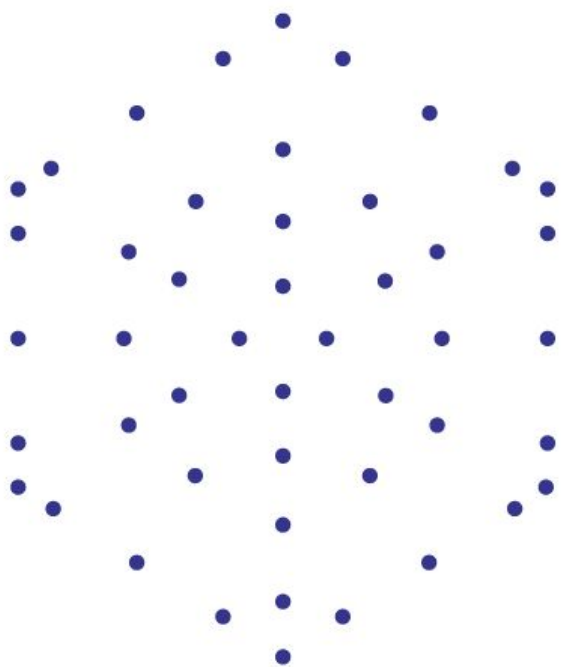

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

kujawsko-
pomorskie
konstelacje
dobrych miejsc

Wszyscy tworzymy Konstelacje dobrych miejsc

FORUM
REGIONALNYCH
ORGANIZACJI
TURYSTYCZNYCH

POLSKA
ORGANIZACJA
TURYSTYCZNA

kujawsko-
pomorskie
konstelacje
dobrych miejsc

KONSTELACJE?

- **Wielość atrakcji - małych miejsc,** które łączymy w szlaki turystyczne, podpowiadając trasy zwiedzania.

Przykład: Paszport Turystyczny.

- **Sieć współpracy branży turystycznej.**

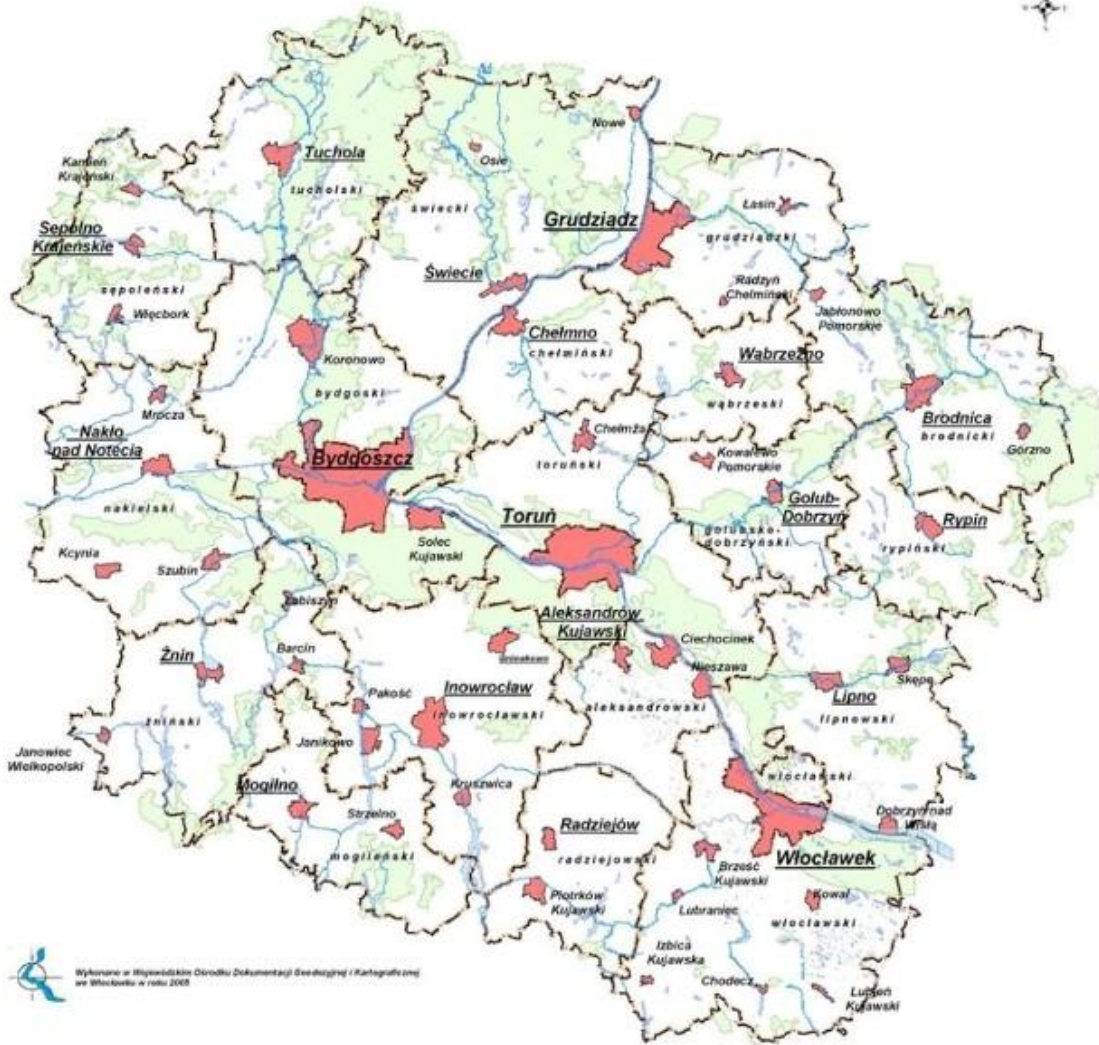

I. Położenie, ukształtowanie powierzchni, podział i aktualne dane statystyczne

Podział administracyjny

- 23 powiaty (w tym 4 grodzkie: Bydgoszcz, Toruń, Włocławek i Grudziądz)
- Jako jedno z dwóch województw ma dwie stolice - Bydgoszcz i Toruń
- 2,05 mln ludności
- Prawie 18 tys km²

Wykonano w Wydziale Geografii i Kartografii
we Wrocławiu w roku 2008

krótka charakterystyka województwa

Podział na krainy etnograficzne:

- Kujawy
- Ziemia Dobrzyńska
- Ziemia Chełmińska
- Pałuki
- Bory Tucholskie
- Krajna
- Kociewie

krótka charakterystyka województwa

Ukształtowanie powierzchni:

- Ukształtowanie pow. jest nizinne, z pasmami wzgórz morenowych i równin sandrowych;
- Najwyższym szczytem jest Czarna Góra (189 m n.p.m.) w paśmie Gór Obkaskich
- Zalesienie regionu jest na poziomie 22,3%, czyli niższe niż średnia krajowa wynosząca 28%. To za sprawą pól uprawnych, które dominują w krajobrazie Kujaw.

Obszary leśne, zbiorniki wodne:

- Województwo obfituje w jeziora, których jest ponad 1000, największe z nich to Mare Polonorum, czyli Gopło z powierzchnią 21,8 km².
- Gęsta sieć rzeczna: Wisła, Drwęca, Wda, Brda, Kanał Bydgoski, Górnonotecki, Noteć, Wielki Kanał Brdy
- Drugi największy kompleks leśny w Polsce, czyli Bory Tucholskie (PN) oraz Puszcza Bydgoska

Obszary przyrodnicze chronione:

- Wśród lasów przeważają iglaste
- 8 parków krajobrazowych (Gostynińsko -Włocławski, Tucholski, Nadwiślański, Krajeński, Brodnicki, Górznieńsko - Lidzbarski, Nadgoplański, Wdecki)
- 64 rezerваты przyrody
- Bory Tucholskie są wpisane na listę obszarów MAB UNESCO (1 z 11 takich w Polsce).

Statystyki:

- Liczba ludności to ok. 2 mln, czyli województwo plasuje się na 10 pozycji w kraju
- W Bydgoszczy mieszka ok. 360 tys. Mieszkańców i jest to 8. co do wielkości miasto w Polsce! W sąsiednim Toruniu mieszka 210 tys. osób
- Wizytówką kujawsko - pomorskiego jest bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo, co stanowi bazę dla rozwiniętego przemysłu spożywczego. Kolejne ważne gałęzie przemysłu to: produkcja papieru, chemikaliów, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, a także mebli i maszyn.
- Wydobywa się tu sól kamienną, wapień i margiel
- Solanka jest podstawą rozwoju i funkcjonowania lecznictwa (Ciechocinek to 2. Największy ośrodek lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce)

Podsumowanie

- Kujawsko - pomorskie jako region „sklejony” z kilku różnych „puzzli” nie ma spójnego, w oczywisty sposób kojarzonego wizerunku,
- „Konstelacje dobrych miejsc” to marka, która ma pozwolić na wielokierunkowy rozwój i na naszych oczach rozwija się,
- Mocno wyróżniającymi się ośrodkami turystycznymi są Toruń, Ciechocinek.
- To, że województwo nie jest bardzo znane sprawia, że w ostatnim okresie budzi coraz większe zainteresowanie.

II. Atrakcje turystyczne regionu

atrakcje turystyczne regionu

Produkty turystyczne uhonorowane Certyfikatem POT

Bydgoszcz:

- Wyspa Młyńska
- Muzeum Mydła i Historii Brudu
- Exploseum

Toruń:

- Żywe Muzeum Piernika
- Bella Skyway Festival
- Planetarium im. S. Dziewulskiego
- Fort IV Yorck - Żółkiewski

Pałuki:

- Muzeum Archeologiczne w Biskupinie
- Festyn Archeologiczny w Biskupinie
- Wenecka Noc z Parowozami

Chełmno:

- Chełmno - miasto zakochanych
- Perspektywy 9 Hills Festival

Pozostałe:

- Frontem do wolności. Łabiszyńskie spotkania z historią

atrakcje turystyczne regionu

Polskie Marki Turystyczne

- Toruń porusza

Turyści przyjeżdżają tutaj, by w ciszy średniowiecznych zakątków, w galeriach, muzeach, kawiarniach i pubach skrytych pośród starych murów, odetchnąć atmosferą czasów urodzonego w Toruniu Mikołaja Kopernika. Postać słynnego astronoma, dom jego urodzenia, chrzcielnica w gotyckiej katedrze i okazały pomnik na Rynku Staromiejskim, należą bez wątpienia do największych turystycznych atrakcji miasta, przyciągających co roku blisko 2,5 mln gości.

atrakcje turystyczne regionu

Najważniejsze atrakcje z punktu widzenia ruchu turystycznego

atrakcje turystyczne regionu

Toruń piernikiem stoi

Toruń, gotyk, piernik, Kopernik

- Jedyne miejsce w województwie wpisane na Światową Listę Dziedzictwa UNESCO
- Średniowieczne Stare Miasto, liczne zabytki klasy O
- Miasto Kopernika odwiedzane przez 2,5 mln gości z Polski i z zagranicy.
- 2 muzea piernika i liczne mniejsze piernikarnie

atrakcje turystyczne regionu

A co poza piernikami?

- Dobrze rozpocząć dzień od panoramy miasta
- Radio Maryja i Kościół NMP Gwiazdy Nowej Ewangelizacji i Św. Jana Pawła II
- Fort IV
- Młyn Wiedzy
- Olęderski Park Etnograficzny + rejs batem wiślanym
- Muzeum Etnograficzne w centrum Torunia (Świetne zajęcia edukacyjne)

atrakcje turystyczne regionu

Bydgoszcz - daj się przekonać

- Miasto na wodzie: Wisła, Brda, Kanał Bydgoski
- Średniowieczny układ urbanistyczny z Katedrą Św. Marcina i Mikołaja
- Miasto Muzyki (często można trafić na darmowe koncerty)
- Silne tradycje przemysłowe dały początek szlakowi TH20; Muzeum Mydła i Historii Brudu, Exploseum, a także nowootwarte Młyny Rothera
- Wspaniale zachowana architektura XIX i początku XX wieku
- Nieoczywiste i nieodkryte
- Największy park miejski w Polsce
- Bardzo zielone miasto

atrakcje turystyczne regionu

Młyny Rothera - nowa atrakcja

- Muzeum Mózgu
- Młyn Maszyna
- Wystawa Węzły
- Warsztaty i zajęcia dla wszystkich grup wiekowych
- 2 restauracje
- Podświetlane fontanny

atrakcje turystyczne regionu

Ziemia Chełmińska

Chełmno:

- miasto zakochanych: relikwie św. Walentego
- położone na dziewięciu wzgórzach, co nawiązuje do Rzymu
- Manierystyczny ratusz (muzeum)
- Średniowiecze kościoły, klasztor, brama miejska i mury otaczające starówkę sprawiają, że Chełmno ma unikalny charakter
- Punkt Widokowy na wieży kościoła NMP
- Festival 9 Hills
- Warto wcześniej przygotować historię Ludwika Rydygiera
- Klasztor pocysterski ze skarbcom

atrakcje turystyczne regionu

Dolina Dolnej Wisły i najpiękniejszy widok na Świecie

- Nadwiślański Park Krajobrazowy: Chrystkowo - chata menonicka, Gruczno - XIX wieczny młyn i polana, punkt widokowy Talerzyk, Parów Cieleżyński
- Winnica przy Talerzyku z najpiękniejszym widokiem na Świecie ;)
- Sery Adamczyk w Kosowie
- Luszkowo - nadwiślańska chata

atrakcje turystyczne regionu

Radzyń Chełmiński

- Zamek Krzyżacki kojarzony z filmu „Pan Samochodzik i Templariusze”

Inne zabytki Średniowieczne:

- Chełmża
- Dybów
- Papowo Biskupie
- Pokrzywno

atrakcje turystyczne regionu

Grudziądz

- Wejście na wieżę widokową Klimek (pozostałość po krzyżackim zamku)
- Twierdza Grudziądz
- Spacer plantami
- Zespół zabytkowych spichrzy
- Bazylika Św. Mikołaja z XIV w.
- Cydrownia przy Sadzie - Świerkocin
- Kąpielisko nad Jez. Rudnickim
- Mega Park

atrakcje turystyczne regionu

Kuchnia Ziemi Chełmińskiej, Doliny Dolnej Wisły

- Powidła Śliwkowe z DDW
- Sery kozie i krowie wyrabiane wg dawnych receptur
- Chleb gądecki z kminkiem
- Nalewki od Hieronima
- Smalec z lubczykiem
- Wino z lokalnych winnic
- Cydr z Cydrowni

atrakcje turystyczne regionu

Kociewie

- Region entograficzny pomiędzy Wisłą, Borami Tucholskimi a Świeciem.
- Wśród kociewiaków wyróżniało się m.in lasaków (Bory Tucholskie), Olędraków (mieszkańcy nadwiślańscy).
- Toskania Kociewska - ciekawe miejsce prowadzone przez Włochów
- Kulinarne region słynie z ruchanek kociewskich podawanych z fjutem
- W Świeciu restauracja korzystająca z przepisów Średniowiecznej księgi kucharskiej z Malborka

atrakcje turystyczne regionu

Świecie nad Wisłą

- Zamek Krzyżacki z Donżonem
- Szpital dla nerwowo i psychicznie chorych (budynek - architektura z XIX wieku)
- Rezerwat Diabelce z punktem widokowym na Wisłę

atrakcje turystyczne regionu

Bory Tucholskie

- Tuchola - Muzeum Borów Tucholskich
- Ogromny, naturalny kompleks leśny, który wciąż jest mało popularny
- Rezerwaty przyrody: cisowy w Wierzchlesie, Jelenia Wyspa
- Wioski tematyczne: Górnicza, Miodowa
- Spływy kajakowe
- Tleń: browar i baza wypadowa
- Fojutowo: akwedukt i hotel z rozwiniętą bazą rekreacyjną

atrakcje turystyczne regionu

Bory Tucholskie - kuchnia

- Chleb żytni na zakwasie
- Syrop świerkowy
- Maca borowiacka
- Szandar

atrakcje turystyczne regionu

Krajna

- Granice Krajny wyznaczają rzeki Noteć, Gwda i Brda, a od północy Kamionka i Debrzynka
- Kraina 100 jezior i pałaców
- Spokojny, kojący krajobraz
- pałace: Runowo Krajeńskie, Komierowo, Sypniewo, Suchary
- Zachowane hafty krajeńskie w odcieniach niebieskich
- Kosznajderia: zaginiona kraina
- Kuchnia: miodownik krajeński z lokalnych miodów, miód pszczeli
- Sklep i blog: Etnokrajna.pl

atrakcje turystyczne regionu

Pałuki

- Pagórkowate tereny obfitujące w pola, przeplatane z jeziorami rynnowymi
- Najstarsze zabytki w regionie na Szlaku Piastowskim: Biskupin, Mogilno (klasztór z możliwością nocowania)

Żnin:

- Cukrownia Żnin
- Wozownia
- Miejsce narodzin kobiecego czasopisma „Moja Przyjaciółka”
- Pałac Lubostroń
- Wenecja i Muzeum Kolejki Wąskotorowej (Certyfikat POT: Wenecka Noc z Parowozami)

atrakcje turystyczne regionu

Pałuki - kuchnia

- Flaki pałuckie,
- Czarna polewka (czarnina),
- Gęsie pipki (czyli żołądki),
- Biały borszcz na girze,
- Pyry z gzikem,
- Szare kluski,
- Zupa fasolowa
- Zupa z bani (dyni),
- Baducha (jarmużowa),
- Parzycha (z młodej kapusty),
- Galart (zylsa),
- Zupa Śledziowa,
- Klopsy w zalewie octowej
- Dziad (ciasto drożdżowe z rabarbarem)

atrakcje turystyczne regionu

Kujawy

- Włocławek jest uznawany za stolicę regionu
- Najbardziej rolniczy region z najmniejszym w kraju zalesieniem.
- Gopło - dawne Mare Polonorum - miało w czasach Długosza połączenie z Wartą
- Zabytki architektury romańskiej (XI- XII w): klasztor Norbertanek i Rotunda Św. Prokopa w Strzelnie, Bazylika Św. Piotra i Pawła w Kruszwicy, kościół NMP w Inowrocławiu, kościół Św. Małgorzaty w Kościelcu Kujawskim
- Skarbem regionu jest sól kamienna wykorzystywana w Ciechocinku i Inowrocławiu
- Uzdrowiska (srebrna turystyka)
- Szlak Piastowski: Kruszwica, Strzelno, Inowrocław

atrakcje turystyczne regionu

Kujawy

Włocławek:

- Katedra wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny - nagrobek biskupa Piotra z Bnina z warsztatu Wita Stwosza, płyty nagrobne z warsztatu Vischerów i pracowni Jana Florentyńczyka, obrazy Bartłomieja Strobla. Gotycka budowla wielokrotnie przebudowywana, w XIX - wieku regotyzowana.
- Kościół św. Witalisa - najstarsza ceglana budowla w mieście, w latach 1330-1411 pełniący funkcję zastępczej katedry
- Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej: fajans włocławski
- Tama: miejsce pamięci bł. ks. Jerzego Popiełuszki

atrakcje turystyczne regionu

Kujawy

Inowrocław:

- Jedno z trzech uzdrowisk w regionie
- Tężnie z 1995 roku
- Rozległy Park Solankowy
- Pomnik Teściowej
- Pijalnia wód z palmiarnią i izbą kujawską
- Romański kościół NMP - jeden z najstarszych w regionie, datowany na XII wiek, tzw. „Ruina”, przy wyjściu od strony północnej tzw. „biblia dla ubogich”, czyli przedstawienia masek ludzkich, diabelskich, fantastycznych zwierząt, krzyże.

atrakcje turystyczne regionu

Kujawy - podział i etnografia

- Podział Kujaw: czarne, białe, nadwiślańskie, zagoplańskie, garbate, Bachorza, leśne, borowe.
- Bogata kultura ludowa i obyczaje, a także własna gwara
- Strój kujawski w kolorach niebieskim, czerwonym i białym
- Skansen w Kłóbce
- Liczne kontakty handlowe sprawiały, że ludzie interesowali się sprawami dalece wychodzącymi poza region

atrakcje turystyczne regionu

Kujawy - kuchnia

- Żurek na zakwasie żytnim
- Kluski z twarogiem
- Babka gotowana
- Sandacz po kujawsku (z Gopła)
- Ser topiony
- Podróbki z kaczki
- Czernina
- Pierogi z dudek (płuc świńskich)
- Groch z kapustą (potrawa wigilijna)
- Półgęsek (pierś gęsia leżakowana, peklowana i wędzona)

atrakcje turystyczne regionu

Ciechocinek - od XIX - wiecznego kurortu do Maxi Kaza

- Zabytkowa Warzelnia soli
- Największe i najstarsze tężnie w Polsce
- Znany i ceniony ośrodek sanatoryjny leczący schorzenia wieńcowe, gastrologiczne, pulmonologiczne
- Solanka pokonuje drogę od słynnej fontanny Grzybek do tężni zmieniając zasolenie
- Przy tężniach panuje wyjątkowy mikroklimat, który sprawia, że zaleca się maksymalny czas przebywania przy włączonych tężniach ok. 30 min.
- Największy basen solankowy w Europie - czeka na lepsze czasy

atrakcje turystyczne regionu

Ziemia Dobrzyńska

- Golub - Dobrzyń - zamek pokrzyżacki, w którym mieszkała Anna Wazówna
- Brodnica - pozostałość po zamku
- Szlak Św. Jakuba
- Górzno: małe Bieszczady
- Szlak kajakowy Drwęcy
- Drwęca to jedyny w Polsce rezerwat ichtiologiczny (pstrąg, łosoś, troć i certa)
- Lipno - miasto Poli Negri

atrakcje turystyczne regionu

Szlak Fryderyka Chopina

Powstał w 2010 roku i znajdują się na nim 22 miejsca w regionie, które kompozytor odwiedził, m.in:

- Szafarnia - ośrodek chopinowski
- Toruń
- Kłóbka (stąd wywodziła się jego największa miłość Maria Wodzińska)
- Izbica Kujawska
- Golub - Dobrzyń

atrakcje turystyczne regionu

III. Życie - tradycja i zwyczaje, imprezy

tradycja, zwyczaje i imprezy

Życie

Mimo, iż statystyki o regionie są „markotne” to w miastach jakość życia jest całkiem przyjemna.

Sporo terenów rekreacyjnych i wiejskich sprawia, że mieszkańcy miast dużo podróżują „wokół komina”, co umacnia w regionie trend Staycation

Region nie ma silnych tradycji, które kultywowane są na całym jego obszarze, a to za sprawą dużej różnorodności etnograficznej oraz wynik migracji ludności.

tradycja, zwyczaje i imprezy

Religie w województwie

Większość mieszkańców regionu to wyznawcy religii rzymsko - katolickiej, natomiast mamy w województwie liczne zabytki i świątynie świadczące o dawnej wielokulturowości mieszkańców.

Przykłady:

Bydgoszcz: synagoga w Fordonie, cerkiew Św. Mikołaja

Toruń: cerkiew Św. Mikołaja

Ciechocinek: cerkiew Św. Michała Archanioła

Cmentarze: liczne pozostałości po cmentarzach ewangelickich i kirkurtach

tradycja, zwyczaje i imprezy

Imprezy o charakterze kulturalnym

Bella Skyway Festiwal - VIII

Ster na Bydgoszcz - VI

Walentynki w Chełmnie -II

Łabiszyńskie spotkania z Historią - VIII

Bitwa pod Koronowem- VIII

Wenecka Noc z Parowozami - VII- VIII

Festyn Archeologiczny w Biskupinie - IX

Camerimage - XI

Międzynarodowy Turniej Rycerski w Golubiu
Dobrzyniu - VII

tradycja, zwyczaje i imprezy

Imprezy o charakterze kulinarnym

Święto Śliwki w Strzelcach Dolnych- IX

Festiwal Smaku w Grucznie - VIII

Festiwal Gęsiny w Przysieku - X/ XI

Wielki Festyn Pomidorowy w Jeziorach Wielkich

tradycja, zwyczaje i imprezy

Imprezy o charakterze sportowym

Są sporty, które w naszym regionie mają ogromne znaczenie:

- Żużel: Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz

GradPrix w Żużlu - Toruń - IX

- Lekkoatletyka: Bydgoszcz i Toruń

Sporty amatorskie:

Triathlon: Bydgoszcz - triathlonowa stolica Polski

tradycja, zwyczaje i imprezy

V. Techniczna strona pilotażu

techniczna strona pilotażu

Komunikacja w regionie

- W kujawsko - pomorskim znajduje się jedno lotnisko (BZG), do którego dojazd z centrum Bydgoszczy zajmuje 10-15 min.
- Drogi w regionie są w stałej (?) przebudowie. Zatem mając nadzieję na lepsze czasy należy póki co uzbroić się w dodatkowy czas na przejazd
- Dolina Dolnej Wisły - sporo wąskich i krętych dróg, których nie lubią kierowcy

techniczna strona pilotażu

Parkingi

- W sezonie w Toruniu i Bydgoszczy trudno jest zaparkować autokar.
- Bydgoszcz: Hala Łuczniczki - odpłatnie, wg cennika strefy B, Stadion Zawisza
- Chełmno: za bramą Biskupią, PKS
- Luskowo: zostawiamy autokar przez stromą ścieżką i idziemy piechotą ok. 600 m
- Topolno winnica: można wjechać (mimo wąskiej drogi) do samego końca
- Grudziądz: planty
- Włocławek: parking na tamie oraz p
- Inowrocław: przy Stadionie (uzdrowisko) lub

techniczna strona pilotażu

Toalety

- Bydgoszcz: Młyny Rothera (1 zł) lub szalet przy Nowym Rynku (2 zł) lub w Parku Kochanowskiego
- Toruń: Ratusz Staromiejski
- Grudziądz: Planty
- Chełmno: Rynek

Turystyka osób niepełnosprawnych

- Toruń jako miasto o Średniowiecznym charakterze ma niewielkie dostosowanie komunikacyjne dla potrzeb osób na wózku inwalidzkim
- Wiele atrakcji turystycznych ma dostępność wind, podjazdów itp. jednak w praktyce ich dostosowanie jest pozorne (wjazd na punkt widokowy, na którym bariera jest pow. 1,2m)
- Muzea z audiodeskrypcją: m.in. Galeria Sztuki Nowoczesnej w Bydgoszczy, Żywe Muzeum Piernika, Dom Mikołaja Kopernika, Muzeum Podróżników w Toruniu,

VI.Ciekawostki i pytania

techniczna strona pilotażu

Ciekawostki

- Odwieczny spór Bydgoszcz - Toruń - czy istnieje naprawdę?
- Bydgoszcz - najważniejsze miejsce w Polsce pod kątem wojsk międzynarodowych
- Włocławski Aeroklub organizuje wiele imprez związanych z lotami balonem: widowiska i zawody odbywają się m.in w Rypinie, Włocławku, Górznie, Grudziądzu
- Astroregion - tajemnice kosmosu – obserwatoria, Ziemia Kopernika, Planetarium – sięgnij gwiazd, obserwatoria – tajemnice kosmosu – obserwatoria oraz astrobazy.
- W kujawsko - pomorskim kręcono na Wiśle kultowy film „Rejs”. Jedną z legend jest ta, jakoby aktorom płacono trunkiem za pracę
- Inne filmowe plany w regionie

Ciekawostki - szlaki nieoczywiste

- Bydgoski Szlak Piwny i Kulinarny
- Niech Cię zakole - zakole Wisły i wioska kanibali
- Bruki Unisławskie i Napoleon
- Szlak fortyfikacji

Dziękujemy za uwagę!

